

Oriol Castanys

Un programa de televisió, si us plau

Tots coincidim en la necessitat d'un programa de televisió sobre els llibres. Comentaris, recomanacions, crítiques, l'autor posa com exemple el programa «Apostrophes» d'Antenne 2, que aplega una audiència majoritària al llarg d'una hora.

Es parla des de fa temps i sobretot des que existeix TV3, de la necessitat d'un programa de televisió sobre llibres. És evident que els llibres mereixen un programa, de la mateixa manera que hi ha un programa sobre cinema (i molt bo), diversos programes sobre esport, un programa de teatre, etcètera. Però els llibres, quan es tracta de televisió, topen sempre amb el problema de com presentar-los per tal de fer-ho atractiu.

Si als llibres els cal un espai televisiu a Islàndia, als Estats Units o Madagascar, no cal que jo ara els expliqui amb quina imperiosa necessitat li cal, a l'edició catalana, un programa que ensenyi, parli, comentari, recomani, critiqui, i si és necessari, posi en qüestió, els llibres que es publiquen en català. Sobre la necessitat de fer aquest programa em sembla que hi ha unanimitat. El problema està sobretot en com fer-lo.

Mentrestant, però, la urgència d'un programa sobre llibres es fa cada vegada més patètica: creix el nombre de llibres publicats, creix —encara que de forma moderada— el nombre de lectors, mentre que, al contrari, hi ha el silenci més gran per part de la televisió catalana.

És obligat, quan es projecta o simplement es discuteix sobre un possible programa de televisió que tracti de llibres, esmentar «Apostrophes», el modelic programa del canal francès «Antenne 2». Aquest és un programa, i ho dic pels que no ho sàpiguen, dirigit per un tal Bernard Pivot, que va començar en broma i ha acabat convertint-se en un dels programes estel·lars de la televisió francesa. S'emeten els divendres al vespre, i els prometo que els divendres a les nou, a França, hi ha molta gent —fins i tot gent que no llegeix gaires llibres— que se'l mira. ¿El

secret? Cap ni un, o potser molts: el decorat no pot ser més sobri: quatre cadires, una tauleta i prou. El senyor Pivot presenta els seus convidats —autors que han publicat recentment— i comença a fer preguntes, a fer-los parlar, a dir què li ha semblat tal llibre o el gust que li ha deixat la lectura de tal obra. Això, durant una horeta. Gens ni mica pesada. Si algun dia tenen ocasió de veure'l, no se'l perdin. Els asseguro que si aquell dia el tema és, posem per cas, els llibres sobre cargols, l'endemà vostès aniran a comprar-se'ls tots. El programa té l'èxit de les coses ben fetes, i és normal, doncs, que «Apostrophes» sigui referència obligada quan es planteja la possibilitat d'un programa sobre llibres.

Tot això ve a to ja que en pocs dies de diferència dues veus de pes, en opinar sobre aquest tema, han qüestionat la viabilitat d'un «Apostrophes» català. Bru de Sala ho declarava en la recent entrevista a EL TEMPS i Vicenç Villatoro a *La Vanguardia* de diumenge 22 de febrer. Ambdós coincideixen, a més, a dir que a França la literatura és una mena d'esport nacional, cosa que fa possible, segons ells, un programa com «Apostrophes»

Caldria discutir si realment a França la literatura és un esport nacional i veure si en certa manera no ho és també a Catalunya. El que sí que és cert, i bastant indicatiu, és que a Catalunya el llibre té una festa que és quasi la festa nacional.

El que interessa ara, però, és estudiar les causes per les quals un programa com «Apostrophes» obté un èxit tan sonat, i veure fins a quin punt és copiable i importable. Em sembla arriscat descartar d'entrada la possibilitat d'un «Apostrophes» a TV3, i més si tenim en compte que tampoc a França el programa va aconseguir un èxit immediat i que va haver de lluitar contra els qui li auguraven una curta vida.

És clar, a més, que no hi ha gaires fórmules possibles. El pes d'un programa sobre llibres reposarà, evidentment, sobre els llibres i els qui els fan. I també sobre el conductor del programa i és en aquest punt on tenir en compte l'experiència d'«Apostrophes» és important.

L'èxit del programa francès rau sobretot en la figura del presentador-director de l'espai: Bernard Pivot, un senyor amb cara de francès mitjà, simpàtic i amb un cert aire de «primer de clas-

se», però que ha tingut l'encert i la delicadesa de no pretendre deixar KO els espectadors amb la seva saviesa. Pivot té un secret, l'únic necessari per a realitzar un programa sobre llibres: llegeix, llegeix com una bèstia. S'ho llegeix tot i, pel que sembla, ho digereix bé. Mai no l'han enxampat en fals: troba sempre la pregunta adequada: ni intenta «menjar-se» l'interlocutor, ni és tampoc massa condescendent amb ell.

Al voltant de Pivot, «Apostrophes» s'ha convertit, a més d'un programa de llibres, en un espai de debat. Els llibres són una òptima excusa per a iniciar un diàleg. Igual que a *La clave* la pel·lícula donava peu a iniciar una discussió, i em sembla que les possibilitats que ens ofereixen els llibres en aquest aspecte també mereixen ser tingudes en compte.

Una darrera referència a «Apostrophes», que al meu parer és primordial: Pivot, com ell mateix ha declarat en més d'una ocasió, no és un crític, sinó un cronista, un comentarista, que pretén informar i donar a l'espectador elements que el permetin triar entre les novetats editorials. No és un crític el que necessita un programa d'aquestes característiques, si el que pretén és ser un programa per a tothom, seriós, però no avorrit i sobretot no dirigit només al petit cercle de gent per a la qual la literatura sí que és l'únic esport.

Sigui com sigui, el que importa ara és que els responsables de TV3 s'adonin de la necessitat de tirar endavant un bon programa sobre llibres. Ja ho he dit abans: és una necessitat urgent que té l'edició catalana, però és també una obligació envers els televidents, uns televidents no tan estúpids com a vegades sembla que pensin alguns intel·lectuals. □